

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: michal.veselsky@soc.cas.cz

Jak jsme na tom s tolerancí?

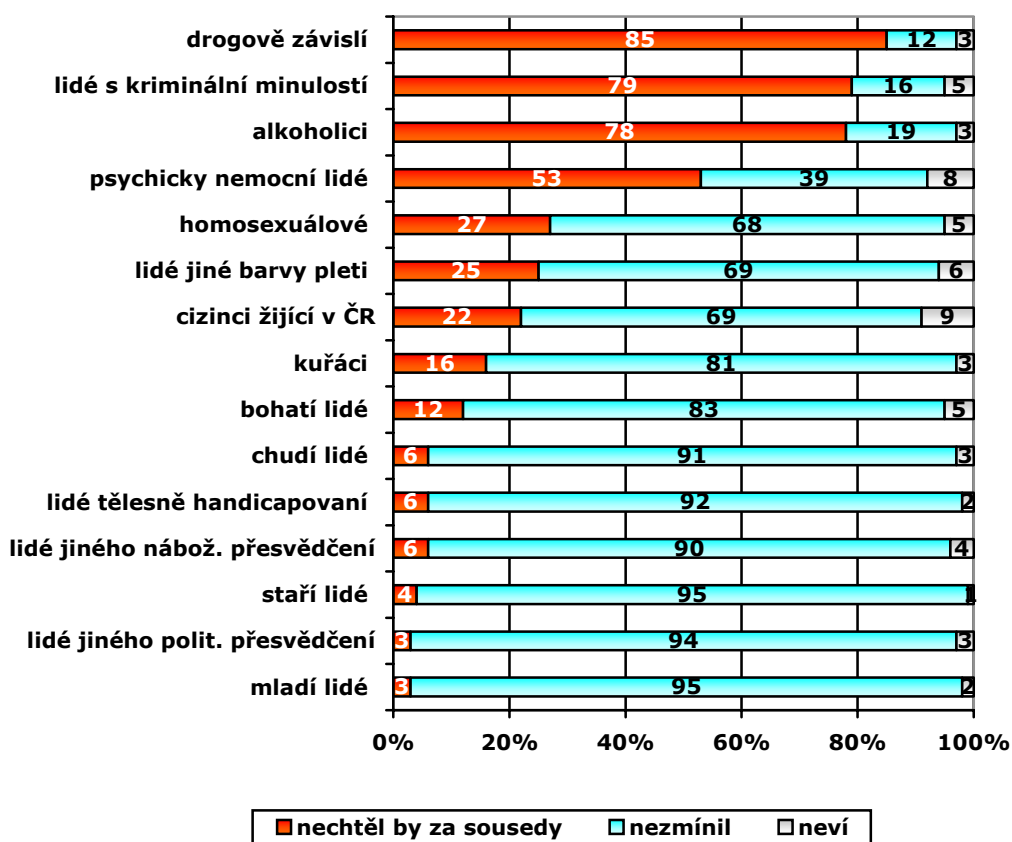
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. 3. – 9. 3. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1139</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.19, OV.20</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>22. dubna 2009</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michal Veselský</i>

Část březnového výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění se věnovala toleranci. Dotázaným byl předložen seznam různých skupin, z něhož měli vybrat ty, které by nechtěli za sousedy. Druhá otázka se pak dotazovala na stejné skupiny s tím, že respondenti měli posoudit, nakolik je dle jejich názoru k vybraným skupinám tolerantní společnost obecně. Jak vyplynulo z šetření, nejvíce lidem vadí mít za sousedy drogově závislé, lidi s kriminální minulostí a alkoholiky.

Úvodní sada otázek zjišťovala, které z vybraných skupin by dotyčný nechtěl za sousedy¹:

Graf 1: Koho by nechtěl za sousedy

Nejodmítavější postoj zaujímají lidé k drogově závislým, ty by za sousedy nechtělo 85 % dotázaných. Podobně negativně jsou vnímáni rovněž lidé s kriminální minulostí, které by za sousedy nechtělo 79 % a alkoholici (78 %). Zhruba polovině oslovených by vadili psychicky nemocní lidé a přibližně čtvrtině oslovených homosexuálové, lidé jiné barvy pleti a cizinci žijící v ČR. Kuřáci by vadili 16 % a bohatí lidé 12 % respondentů.

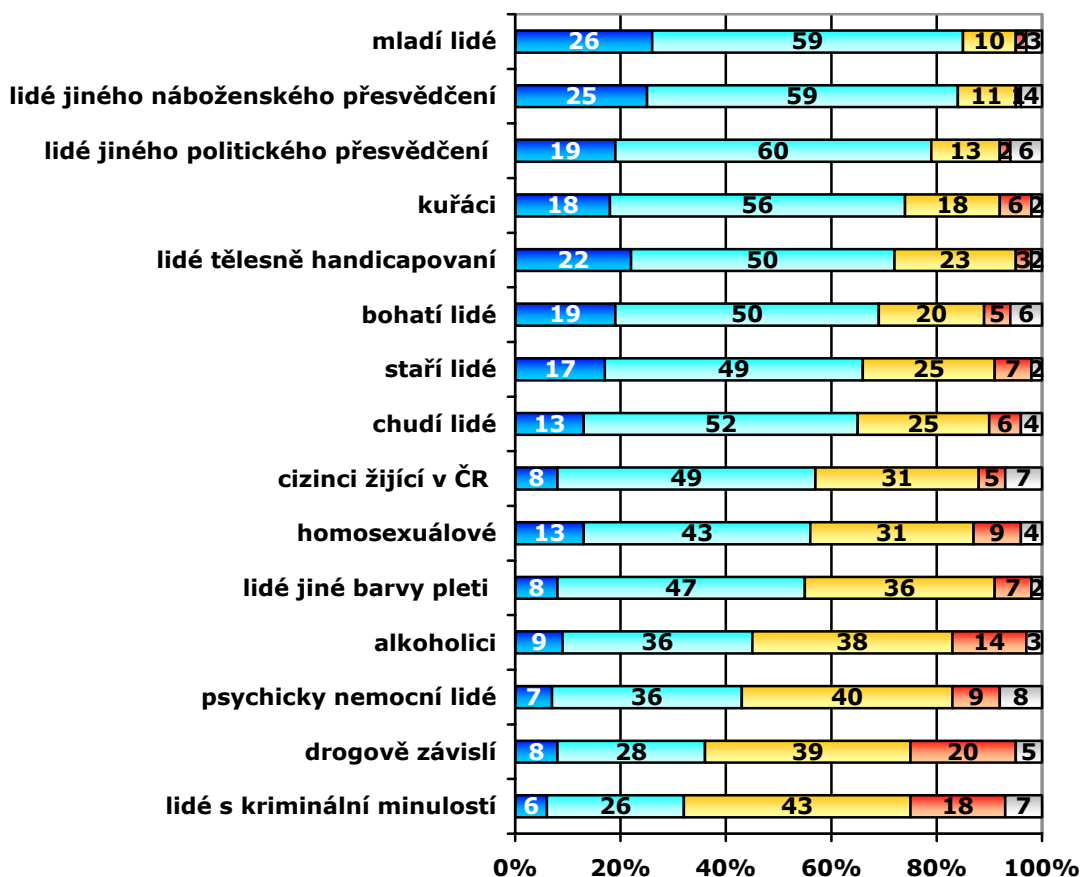
Analýza podle sociodemografických charakteristik ukázala relativně nižší toleranci u osob, které svou životní úroveň označily za špatnou. Ty se častěji vyjadřovaly ve smyslu, že by nechtěly žít v sousedství lidí s jiným politickým přesvědčením, psychicky nemocných, cizinců, mladých lidí, homosexuálů a bohatých. Češi starší 60-ti let pak častěji odmítají bydlení vedle alkoholiků a osob s homosexuální orientací. Češi s neúplným či základním vzděláním častěji odmítají sousedství bohatých. Naopak více tolerance se objevilo v řadách lidí

¹ Znění otázky: „V seznamu, který máte před sebou, jsou vypsány různé skupiny lidí. Můžete, prosím, vybrat všechny ty, které byste nechtěl mít za sousedy?“

s dobrou životní úrovní, kterým méně často vadí bydlet vedle osob jiné barvy pleti. Lidé ve věku 20-29 let pak méně negativně hodnotí sousedství s drogově závislími a lidmi s kriminální minulostí.

Druhá sada otázek se zajímala, nakolik jsou dle názoru oslovených lidí tolerantní k vybraným skupinám²:

Graf 2: Jak jsou lidé tolerantní k vybraným skupinám

■ velmi tolerantní ■ spíše tolerantní ■ spíše netolerantní ■ velmi netolerantní ■ neví

Mezi respondenty panuje přesvědčení, že veřejnost je nejvíce tolerantní k mladým lidem (85 % „velmi + spíše tolerantní“) a lidem jiného náboženského přesvědčení (84 %). Následují lidé jiného politického přesvědčení (79 %), kuřáci (74 %) a tělesně handicapovaní (72 %). Naopak, dle názoru oslovených jsou lidé

² Znění otázky: „Jsou podle Vás lidé v České republice tolerantní, snášenliví anebo netolerantní, nesnášenliví k těmto skupinám obyvatel?“

nejméně tolerantní k alkoholikům (45 %), psychicky nemocným (43 %), drogově závislým (36 %) a lidem s kriminální minulostí (32 %).

Míra tolerance veřejnosti k jednotlivým skupinám je zjišťována již od roku 1995. Výsledky časového srovnání nabízí následující tabulka:

Tabulka 1: Jsou podle Vás lidé v ČR tolerantní, snášenliví k těmto skupinám obyvatel? (časové srovnání, v % kladných odpovědí)

	1995	1996	1998	1999	2000	2003	2005	2007	2008	2009
k mladým lidem	70	65	75	73	73	82	78	87	87	85
k lidem s jiným náboženským přesvědčením	69	65	72	70	70	86	86	89	87	84
k lidem s jiným politickým přesvědčením	51	46	58	53	55	80	77	79	79	79
k bohatým lidem	41	40	44	43	40	62	59	66	69	69
ke starým lidem	62	63	68	63	67	82	67	68	63	66
k chudým lidem	62	58	62	59	58	74	64	67	65	65
k cizincům žijícím v ČR	61	59	61	61	54	56	62	*	*	57
k homosexuálům	29	27	38	42	39	42	49	57	53	56
k lidem jiné barvy pleti	42	37	49	50	43	52	55	59	57	55
k alkoholikům	*	*	*	*	*	18	34	47	47	45
k lidem drogově závislým	*	*	*	*	*	23	36	39	38	36
k lidem s kriminální minulostí	*	*	*	*	*	21	34	34	35	32

* nezjišťováno

U řady položek dochází během posledních 14 let, kdy je tato otázka pokládána, k nárůstu podílu respondentů kteří tvrdí, že jsou lidé k dané skupině tolerantní. Naopak, v rámci sledovaných skupin není prakticky žádná, u níž by byl zaznamenán klesající trend. Lze tak říci, že ve srovnání s dobou před deseti lety panuje mezi oslovenými sklon hodnotit současnou společnost jako tolerantnější.

V průběhu uplynulých let se výrazně změnilo hodnocení tolerance k lidem s jiným politickým přesvědčením, kde je nyní aktuální hodnota o 28 procentních bodů vyšší než v roce 1995 a dokonce o 33 procentních bodů vyšší ve srovnání s rokem 1996. Podobně se dle názoru oslovených měnila také tolerance společnosti k bohatým lidem, v roce 1996 bylo o toleranci veřejnosti k této skupině přesvědčeno pouze 40 % dotázaných, zatímco v roce 2009 se podíl respondentů přesvědčených o tolerantním chování k bohatým lidem přiblížil k sedmdesáti procentům.

Obdobně rostlo také přesvědčení o toleranci k homosexuálům, zde však do hodnocení vstupuje mírně pozměněná formulace otázky³ v roce 2007.

³ Do roku 2005 byla otázka formulována „k homosexuálům“, od roku 2007 je používáno znění „k lidem s homosexuální orientací“.